

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA O'QUV JARAYONINI REJALASHTIRISHGA INNOVATION YONDASHUV

Valiyeva Feruza Rashidovna

Muhammadiyeva Gulmira Abdumo'minovna

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti magistri.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10868384>

Annotatsiya. Maktabgacha ta'lim bolaning kelajakdagi rivojlanishi asoslarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. So'nggi o'n yilliklarda ta'lim, shu jumladan maktabgacha ta'lim sohasidagi innovatsion yondashuvlarga qiziqish ortib bormoqda. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'quv jarayonini rejalashtirishga innovatsion yondashuv, uning asosiy printsiplari, usullari va amaliy misollari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: interaktiv, metod, texnologiya, kognetiv, muxit, strategiya, kompleks, model, dastur.

INNOVATIVE APPROACH TO PLANNING THE EDUCATIONAL PROCESS IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS

Abstract. Preschool education plays an important role in forming the foundations of the child's future development. In recent decades, there has been a growing interest in innovative approaches in education, including preschool education. In this article, an innovative approach to the planning of the educational process in preschool educational organizations, its main principles, methods and practical examples are considered.

Key words: interactive, method, technology, cognitive, environment, strategy, complex, model, program.

ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД К ПЛАНИРОВАНИЮ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

Аннотация. Дошкольное образование играет важную роль в формировании основ будущего развития ребенка. В последние десятилетия растет интерес к инновационным подходам в образовании, в том числе дошкольном. В данной статье рассмотрен инновационный подход к планированию образовательного процесса в дошкольных образовательных организациях, его основные принципы, методы и практические примеры.

Ключевые слова: интерактивный, метод, технология, когнитивная, среда, стратегия, комплекс, модель, программа.

Jahon miqyosida maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga kompleks tayyorlashning innovatsion modellari joriy etildi. YUNESKOning ta'lim loyihalari doirasida bolalarni erta sifatli ta'lim bilan qamrab olish vazifalari doirasida bir qator mamlakatlarda maxsus qonunlar qabul qilindi. Xususan, maktabgacha ta'lim tashkilotining maqsad va vazifalari quyidagilardan iborat: bolaning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda va Davlat o'quv dasturiga muvofiq birinchi va maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlantirish bo'yicha Davlat standarti asosida uning har tomonlama va barkamol rivojlanishi uchun qulay shart-sharoitlar yaratish; maktabgacha yoshdagi bolalarning o'quv-tarbiya faoliyatini tashkil etish va amalga oshirish; bolalarning birlamchi rivojlanishi masalalarida ota-onalar va jamiyat ta'limini tashkil

etish va amalga oshirish, bolalarning birlamchi rivojlanishi masalalarida oila va jamiyat bilan o'zaro munosabatlarni tashkil etish va amalga oshirishni taqqazo etadi.

Maktabgacha ta'limni rivojlantirish zamonaviy jamiyatda ustuvor vazifadir. O'quv jarayonini rejalashtirishga innovatsion yondashuv zamonaviy talablar va texnologiyalarni hisobga olgan holda bolaning rivojlanishi uchun yangi imkoniyatlar ochadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'quv jarayonini rejalashtirishga innovatsion yondashuv zamonaviy pedagogikada faol rivojlanayotgan strategiyadir. U maktabgacha yoshdagi bolalarning samarali rivojlanishini ta'minlash uchun zamonaviy pedagogik usullar, texnologiyalar va eng yaxshi amaliyotlardan foydalanishga asoslangan. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim jarayonini rejalashtirishga innovatsion yondashuv bolalarning erta yoshda har tomonlama rivojlanishiga hissa qo'shadigan rag'batlantiruvchi va rivojlanayotgan muhitni yaratishga yordam beradi. Bu ta'lim jarayonida moslashuvchanlik, ijodkorlik va individuallashtirishning ahamiyatini ta'kidlaydi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim jarayonini rejalashtirishga innovatsion yondashuv-bu yosh bolalarning rivojlanishida yaxshi natijalarga erishish uchun innovatsion usullar, texnologiyalar va strategiyalarni faol ravishda amalga oshiradigan bolalarni o'qitish va tarbiyalashga yondashuvdir.

Bu yondashuvning asosiy jihatlari:

Shaxsiy yondashuv: innovatsion yondashuvning asosiy g'oyasi har bir bolaning individual ehtiyojlari, qiziqishlari va qobiliyatlarini hisobga olishdir. Bu ma'lum bir guruh yoki hatto ma'lum bir bolaning ehtiyojlariga moslasha oladigan moslashuvchan dasturlarni ishlab chiqishni o'z ichiga oladi.

Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish: innovatsion yondashuv ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Bunda innovatsion ta'lim metodikasi va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ta'lim jarayonini rejalashtirishda muhim rol o'ynaydi. Bu yanada qiziqarli va samarali o'quv muhitini yaratish uchun interaktiv doskalar, kompyuter dasturlari, o'quv dasturlari va boshqa texnologik vositalardan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin.

O'yin texnologiyalari va usullari: innovatsion dasturlar o'rganishga o'yin yondashuvini o'z ichiga oladi, chunki o'yin maktabgacha yoshdagi bolalarni ta'lim berish va tarbiyalashning asosiy usuli hisoblanadi. Ta'lim va ta'limni rejalashtirish bolalarning faol ishtiroki va ijodiy fikrlashini rag'batlantiradigan o'yin vaziyatlari atrofida qurilgan. O'yin maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim berish va tarbiyalashning asosiy usuli hisoblanadi. O'yin vaziyatlari, interaktiv o'yinlar va ilovalardan foydalanish bolalarning faol ishtirok etishiga va ularning ijodiy tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi.

Ota-onalar bilan hamkorlik: innovatsion yondashuv ota-onalar bilan, shu jumladan ta'lim va rejalashtirish jarayonida faol ishtirok etishni o'z ichiga oladi. Ota-onalar maslahat, seminarlar, qo'shma tadbirlar va hamkorlikning boshqa shakllari orqali ishtirok etishlari mumkin.

Innovatsion yondashuv ota-onalar bilan ta'limdagi sheriklar sifatida faol ishtirok etishni o'z ichiga oladi. Ota-onalar ta'lim jarayonida ishtirok etishga taklif qilinadi, ular farzandlarining yutuqlari haqida ma'lumot olishadi, tadbirlar va munozaralarda qatnashadilar, bu esa bolaning to'liq rivojlanishiga yordam beradi.

Doimiy yangilanish va tahlil: innovatsion yondashuv natijalar va fikr-mulohazalarni tahlil qilish asosida dasturlar, texnikalar va materiallarni doimiy ravishda yangilashni talab qiladi. Bu

ta'lim jarayonini zamonaviy jamiyatning o'zgaruvchan ehtiyojlari va talablariga moslashtirishga imkon beradi.

Ta'limni individuallashtirish: innovatsion yondashuv har bir bolaning o'ziga xosligini tan oladi va har bir chaqaloqning individual ehtiyojlari, qiziqishlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda ta'lim dasturlarini yaratishga intiladi. Bunga individual rivojlanish rejalari, rivojlanish xususiyatlarini hisobga olish va tegishli o'qitish usullarini tanlash kiradi.

Tajriba va tadqiqot orqali o'rganish: innovatsion yondashuv bolalarning tajriba va tadqiqot orqali o'rganish jarayonida faol ishtirok etishiga yordam beradi. Bola atrofidagi dunyoni mustaqil ravishda o'rganishga rag'batlantiriladi, bu uning bilim qobiliyatlari va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim jarayonini rejalashtirishga innovatsion yondashuv bolaning erta yoshida har tomonlama rivojlanishiga hissa qo'shadigan rag'batlantiruvchi, xilma-xil va individuallashtirilgan ta'lim muhitini yaratishga qaratilgan.

Maktabgacha ta'lim sohasida ko'plab olimlar va pedagoglar ta'lim jarayonini rejalashtirishda innovatsion yondashuvlarni ishlab chiqish va qo'llash ustida ishlamoqda. Jumladan italiyalik pedagog, **Reggio-Emilia** kontseptsiyasini yaratuvchisi, Loris Malaguzzi maktabgacha yoshdagi bolalar uchun eng innovatsion va samarali ta'lim tizimlaridan biri hisoblanadi. Uning asarlari va tadqiqotlari bolalarning ijodiy tafakkuri, mustaqilligi va ijtimoiy moslashuvini rivojlantirishga bag'ishlangan.

Deweyan Whitening esa pedagogika va bolalarni rivojlantirish bo'yicha "Maktabgacha ta'lim: savollar, muammolar va istiqbollar" asari yosh bolalarni o'qitishning turli innovatsion yondashuvlari va ularning samaradorligini o'rganadi. Uning proksimal rivojlanish zonasi kontseptsiyasi va ta'limga ijtimoiy-madaniy yondashuv tamoyillari maktabgacha ta'limning rivojlanishiga va ushbu sohadagi innovatsion uslublarga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Maktabgacha va boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarda aql va kognitiv jarayonlarni rivojlantirish bo'yicha ishlari ta'limga innovatsion yondashuvlarni yaratishga ta'sir qiladi.

Amerikalik psixolog Ellen Galinskiy Bolaning rivojlanishiga ixtisoslashgan tadqiqotchi amerikalik psixolog Ellen Galinskiy tarbiya va ta'limning bola rivojlanishiga ta'siri haqidagi tadqiqotlari ta'lim jarayonini rejalashtirishda innovatsion yondashuvlarni shakllantirishga yordam beradi deb ta'kidlab o'tgan. Bu esa ta'lim jarayonini rejalashtirishga innovatsion yondashuvlarni rivojlantirishga maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar uchun yanada samarali va xilma-xil ta'lim muhitini yaratishga yordam beradi.

Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish: zamonaviy ta'lim texnologiyalarining integratsiyasi interaktiv va jozibali o'quv muhitini yaratishga yordam beradi va u o'z navbatida innovatsion yondashuvni qo'llashda bir nechta usullarini namoyon etadi:

- Rivojlanayotgan muhit: bolaning shaxsiyatining turli jihatlarini rivojlantirishga yordam beradigan rag'batlantiruvchi muhitni yaratish.
- O'yin texnikasi: bolalarni maksimal darajada jalb qilish uchun o'quv jarayoniga o'yin texnikasi va texnologiyalarini joriy etish.
- Fikr-mulohaza va tahlil: amaliyot va strategiyalarni doimiy ravishda takomillashtirish uchun o'quv jarayoni natijalarini tizimli tahlil qilish va ishtirokchilar bilan fikr-mulohazalar.

-Bunga bir qansha amaliy misollar keltirishimiz mumkin: Interfaol doskalar va ilovalardan foydalanish: bolalarning qiziqishi va motivatsiyasini oshirish uchun o'quv jarayoniga texnologiyalarni joriy etish.

-Tematik loyihalarni tashkil etish: bolalar manfaatlariga asoslangan va har tomonlama rivojlanishga yordam beradigan uzoq muddatli loyihalarni amalga oshirish.

-Ota-onalar bilan qo'shma tadbirlarni o'tkazish: tajriba almashish va ta'lim va tarbiya masalalarini muhokama qilish maqsadida ota-onalar uchun seminarlar, treninglar va mahorat darslarini tashkil etish.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim jarayonini rejalashtirishga innovatsion yondashuv maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning individual xususiyatlari va jamiyatning zamonaviy talablarini hisobga olgan holda rivojlanishi uchun yangi istiqbollarni ochib beradi. Doimiy rivojlanish va innovatsiyalarni amaliyotga joriy etish har bir bolaning har tomonlama rivojlanishi uchun maqbul shart-sharoitlarni yaratadi.

REFERENCES

1. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Qarshi, Nasaf, 2000. – 79 b.
2. Vygotsky, L. S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press. 1978.-p 66.
3. Malaguzzi, L.The Hundred Languages of Children: The Reggio Emilia Approach Advanced Reflections. Ablex Publishing. 1998.
4. White, D. Early Childhood Education: Issues, Challenges and Perspectives. Routledge.2015
5. Galinskiy, E. Yaratishdagi aql: har bir bolaga kerak bo'lgan ettita muhim hayotiy ko'nikma. HarperCollins2010.